

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/historia-z-ipn/100446,Uroczystosci-pogrzebowe-Prymasa-Tysiaclecia-zdjecia-z-Archiwum-IPN.html>
19.04.2024, 03:58

Uroczystości pogrzebowe Prymasa Tysiąclecia - zdjęcia z Archiwum IPN

28 maja 1981 r., kilka minut przed godziną 10.00, dźwięk dzwonów kościelnych na warszawskim Starym Mieście ogłosił wieść o śmierci arcybiskupa Stefana kardynała Wyszyńskiego, metropolity warszawskiego i gnieźnieńskiego, prymasa Polski, nazwanego Prymasem Tysiąclecia.

Przyczyną jego śmierci była choroba nowotworowa, zdiagnozowana w kwietniu 1981 r. Prymas Wyszyński umierał w trudnym dla Kościoła w Polsce czasie; wierni jeszcze nie otrząsnęli się po wiadomości o zamachu na Jana Pawła II, gdy spadł na nich kolejny cios.

Zaraz po ogłoszeniu smutnej wiadomości, przed siedzibą prymasa na ul. Miodowej zaczęli gromadzić się wierni, chcąc oddać mu ostatni hołd. Wieczorem 28 maja postanowiono przenieść trumnę z ciałem kardynała do kościoła seminaryjnego (karmelitów) przy Krakowskim Przedmieściu. Nieśli ją księża i działacze NSZZ „Solidarność” w asyście tysięcy wiernych, rzucających na trumnę kwiaty i śpiewających pieśni religijne. W kościele seminaryjnym rozpoczęło się trzydniowe czuwanie, przez cały czas wystawione były warty honorowe: kombatanatów, harcerzy, NSZZ „Solidarność” i organizacji katolickich. Do oddania hołdu ustawiła się kilkukilometrowa kolejka.

Uroczystości pogrzebowe rozpoczęły się w niedzielę 31 maja. O godzinie czwartej po południu z kościoła seminaryjnego wyruszył kondukt pogrzebowy w stronę pl. Zwycięstwa (dziś Piłsudskiego), gdzie odbyła się msza pogrzebowa. Ustawiono tam krzyż udekorowany tak samo jak w czasie pielgrzymki Jana Pawła II do Polski w 1979 r. Mszę odprawił specjalny wysłannik Ojca Świętego, watykański sekretarz stanu abp kardynał Agostino Casaroli. Mszę koncelebrowało ponad 50 biskupów z całego świata, w tym m. in. ówczesny arcybiskup Monachium i Fryzylngi, kardynał Joseph Ratzinger, późniejszy papież Benedykt XVI.

Oprócz delegacji zagranicznych, we mszy uczestniczyła delegacja państwowa z przewodniczącym Rady Państwa Henrykiem Jabłońskim, wicepremierami Jerzym Gozdowskim i Mieczysławem Rakowskim oraz szefem Komitetu ds. Wyznań Jerzym Kuberskim, i delegacja NSZZ „Solidarność” z Lechem Wałęsą, Tadeuszem Mazowieckim i Janem Kułajem. Plac Zwycięstwa wypełniony został również szczelnie przez tysiące wiernych, niosących flagi i transparenty „Solidarności”.

Homilię przygotowaną przez Jana Pawła II odczytał abp Franciszek kardynał Macharski, metropolita krakowski. Po skończonej liturgii, kondukt z trumną wyruszył do katedry na Starym Mieście, gdzie ciało prymasa spoczęło w krypcie arcybiskupów warszawskich. W 1986 r. przeniesiono je do specjalnie wybudowanej kaplicy w północnej nawie katedry.

Pogrzeb prymasa Wyszyńskiego okazał się jednym z największych wydarzeń patriotyczno-religijnych w powojennej Polsce. Według obserwatorów SB we mszy pogrzebowej uczestniczyło 120 tys. osób, ale inne źródła podają, że mogło być ich nawet pół miliona. Ewenementem było zachowanie władz PRL, które pozwoliły pochować Wyszyńskiego ze wszystkimi honorami przysługującymi osobom pełniącym funkcje państwowe. Ogłoszono kilkudniową żałobę narodową oraz pozwolono transmitować uroczystości przez radio i telewizję, a reżimowa prasa podawała informacje o pogrzebie na pierwszych stronach. Był to – jak się wydaje – zabieg propagandowy, mający przekonać społeczeństwo o przyjaznym nastawieniu władz do Kościoła.

Opracował Radosław Morawski

Kardynał Stefan Wyszyński w stroju liturgicznym. Lata 70. XX w. (fot. z zasobu IPN: IPNBU-7-2-10-1)

Plac Zwycięstwa w Warszawie. Na pierwszym planie, na katafalku, trumna z ciałem prymasa Wyszyńskiego. W tle, na krzyżu, zawieszona stuła i obraz Matki Boskiej Częstochowskiej. 31 maja 1981 r. (fot. z zasobu IPN: IPNBU-3-16-35-308)

Delegacja NSZZ „Solidarność” z Gniezna z transparentami wchodzi w kondukcje pogrzebowym prymasa Wyszyńskiego na ówczesny plac Zwycięstwa w Warszawie. 31 maja 1981 r. Autor: Jerzy Lech Szóstko. (fot. z zasobu IPN: IPNBU-3-16-35-84)

Tłum stojący w długiej kolejce na ulicy Krakowskie Przedmieście w Warszawie aby oddać hołd zmarłemu prymasowi Wyszyńskiemu, którego trumna znajdowała się w widocznym w tle, kościele p.w. Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny i św. Józefa Oblubieńca (seminaryjnym). 29-31 maja 1981 r. Autor: Jerzy Lech Szóstko. (fot. z

Warta honorowa przy trumnie prymasa Wyszyńskiego w kościele p.w. Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny i św. Józefa Oblubieńca (seminaryjnym) na Krakowskim Przedmieściu, w Warszawie. Po prawej poczet sztandarowy LIII Liceum Ogólnokształcącego Stowarzyszenia PAX pod wezwaniem Św. Augustyna w Warszawie. 29-30 maja 1981 r. (fot. z zasobu IPN: IPNBU-3-16-35-295)

Członkowie NSZZ „Solidarność” Regionu Mazowsze niosą trumnę z ciałem prymasa Wyszyńskiego. Widoczni Henryk Wujec (w koszuli w kratę) i Zbigniew Bujak (niesie trumnę na prawo od H. Wujca). 28 maja 1981 r. (fot. z zasobu IPN: IPNBU-3-16-35-304)

Księża i biskupi w kondukcje pogrzebowym na ówczesnym placu Zwycięstwa. Zdjęcie

operacyjne ze sprawy zabezpieczenia pogrzebu prymasa Wyszyńskiego, kryptonim „Kir-81”. 31 maja 1981 r. (fot. z zasobu IPN: IPNBU-11-5-21-88)

Księża i biskupi w kondukcje pogrzebowym na ówczesnym placu Zwycięstwa. Drugi z prawej w górnej części zdjęcia kardynał Joseph Ratzinger. Zdjęcie operacyjne ze sprawy zabezpieczenia pogrzebu prymasa Wyszyńskiego, kryptonim „Kir-81”. 31 maja 1981 r. (fot. z zasobu IPN: IPNBU-11-5-21-88)

Ołtarz na placu Zwycięstwa. Zdjęcie operacyjne ze sprawy zabezpieczenia pogrzebu prymasa Wyszyńskiego kryptonim „Kir-81”. 31 maja 1981 r. (fot. z zasobu IPN: IPNBU-11-5-21-99)

Delegacja NSZZ „Solidarność” w kondukcje pogrzebowym na Krakowskim

Przedmieściu w Warszawie. Rozpoznani, w pierwszym rzędzie: Piotr Baumgart (trzeci od prawej), Lech Wałęsa (piąty od prawej), ksiądz prałat Henryk Jankowski (szósty od prawej), Jan Kułaj (siódmy od prawej), Tadeusz Mazowiecki (ósmo od prawej). Zdjęcie operacyjne ze sprawy zabezpieczenia pogrzebu prymasa Wyszyńskiego, kryptonim „Kir-81”. 31 maja 1981 r. (fot. z zasobu IPN: IPNBU-11-5-21-111)

Polecamy także:

[Łucja Marek: Śmierć Prymasa Tysiąclecia](#)